

Unitate Didaktikoa

Ikasgai kurrikularretan aplikatzekoa

ZERUERTZ. HEZKUNTA ETA SENTSIBILIZAZIO INTERKULTURALA DBHKO IKASLEENTZAT

Gaztelania eta literatura

01. Datu orokorrak
02. Funtsezko konpetentziak, konpetentzia espezifikoak, ebaluazio irizpideak eta oinarriko jakintzak.
03. Jardueraren deskribapena
04. Baliabideak eta materialak

ZERUERTZ

Datu orokorrak

TITULUA: Kulturantzatasun literarioa

ETAPA: Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza

ZIKLOA: 3. zikloa

DENBORALIZAZIOA: Jarduera hau egiteko, ikasgelan 2 lan-saio egin behar direla uste da (1. Zereginaren sarrera eta prestaketa; 2. Bateratze-lana eta talde hausnarketa). Horri gehitu beharko zaio ikasgelatik kanpo elkarrizketa planifikatu, egin eta transkribatzeko behar den denbora, ikasleek beraiek balioetsitako premien arabera zehaztuko dena.

Jarduera hau ikasturtean zehar egin daiteke, gai horri esleitutako beste zeregin batzuekin batera.

JARDUERAREN DESKRIBAPENA ETA EDUKIAK

- Literatura-adierazpenari buruzko esplorazioa hainbat herrialdetan.
- Pertsona migratuei elkarrizketak egitea beren jatorrizko herrialdeetako literaturari buruz.
- Kultura-jatorriak literatura-adierazpenean eta/edo kultura-aniztasunak literaturan duen eraginari buruzko gogoeta.

HELBURUAK

- Hainbat herrialde eta kulturatako aniztasun literarioa ezagutzea eta balioestea.
- Migratutako persona bati elkarrizketa bat egitea, bere jatorrizko herrialdeko literatura-adierazpide nagusiak aztertzeke.
- Migratuekiko eta haien kulturekiko enpatia sustatzea.
- Komunitateetako kultura-aniztasunaren funtsari eta horrek identitate kolektiboan duen eraginari buruz hausnartzea.

ZERUERTZ

Funtsezko konpetentziak, konpetentzia espezifikoak, ebaluazio irizpideak eta oinarrizko jakintzak

FUNTZESKO KONPETENTZIAK

- Hizkuntza Komunikaziorako Konpetentzia (HKK)
- Eleaniztasunerako Konpetentzia (EK)
- Konpetentzia Pertsonala, Soziala eta Ikasten Ikastekoa (KPSII)
- Konpetentzia Digitala (KD)
- Herritar Konpetentzia (HK)
- Ekimenerako Konpetentzia (EK)
- Kulturaren Kontzientzia eta Adierazpenerako Konpetentzia (KKAK)

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK ETA EBALUAZIO IRIZPIDEAK

1.KONP.ESPE.: Munduaren hizkuntza aniztasuna deskribatu eta estimatzea, abiapuntua izanik ikasleen hizkuntzen aitorpena eta Espainiaren errealitate eleaniztun eta kultura-aniztunarena, Espainiako hizkuntzen jatorria eta garapen soziohistorikoa aztertuz, baita gaztelaniaren dialekto nagusien ezaugarriak ere, helburua izanik hizkuntzari buruzko hausnarketa sustatzea, estereotipo eta aurreiritzi linguistikoei aurre egitea eta aniztasun hori kultura aberastasunaren iturritzat hartzea.

1.1.EBALU.IRIZP.: Espainiako hizkuntzak eta gaztelaniaren aldaera dialektalak ezagutu eta baloratzea, arreta berezia jarritz norberaren lurraldekoan, abiapuntua izanik haien jatorriaren eta garapen historikoaren eta soziolinguistikoaren azalpena, hizkuntza desberdinen alderdi linguistikoak eta diskurtsiboak erkatuz, baita gaztelaniaren dialektoen ezaugarriak ere, ezaugarri soziolektaletatik eta erregistrotik bereizita, ahozko adierazpenetan, idatzizkoetan eta multimodaletan.

2.KONP.ESPE.: Ahozko testuak eta testu multimodalak ulertu eta interpretatzea, zentzu orokorra eta informazio aipagarriena bilduz, igorlearen ikuspegia eta asmoa identifikatuz eta fidagarritasuna, forma eta edukia baloratuz, ezagutza eraikitze, irizpidea eskuratzeko eta aisialdiaren eta gozamenaren aukerak zabaltzeko.

2.1.EBALU.IRIZP.: Zentzu orokorra, egitura eta informazioak aipagarriena ulertzea, behar komunikatiboen arabera eta igorlearen asmoaren arabera, esparru desberdinetako eta nolabaiteko zailtasuneko ahozko testuetan eta testu multimodaletan, kode desberdinen arteko interakzioa aztertuz.

3.KONP.ESPE.: Ahozko testuak eta testu multimodalak produzitzea jarratasunez, koherentziaz, kohesioz eta erregistro egokiz, aintzat hartuta diskurtso-generoen berezko konbentzioak, eta ahozko interakzioetan parte hartzea lankidetzara eta errespetua oinarri dituen jarrera batekin, bai ezagutza eraikitzeke eta lotura pertsonalak ezartzeko, bai modu aktibo eta informatuan parte hartzeko testuinguru sozialetan.

3.1.EBALU.IRIZP.: Nolabaiteko luzera eta zailtasuneko ahozko azalpenak egitea eta argudioak ematea, planifikazio- maila desberdina edukita, norberaren, gizartearen, hezkuntzarako eta lanbiderako intereseko gaiei buruz, diskurtso generoen berezko konbentzioekin bat, jarratasunez, koherentziaz, kohesioz eta erregistro egokiz, euskarri desberdinetan eta hitzezko eta hitzik gabeko baliabideak erabiliz eraginkortasunez.

3.2.EBALU.IRIZP.: Modu aktiboan eta egokian parte hartzea ahozko interakzio informalean, talde-lanean eta elkarriketa eiteko ahozko egoera formalean, entzute aktiboko jarrerarekin eta elkarriketarako lankidetzako eta jendetasun linguistikoko estrategiekin.

5.KONP.ESPE.: Idatzizko testu eta testu multimodal koherente, kohesionatu, egoki eta zuzenak produzitzea, kontuan izanik hautatutako diskurtso generoaren berezko konbentzioak, ezagutza eraikitzeke eta modu informatuan, eraginkortasunez eta sormenez erantzuteko eskaera komunikatibo jakin batzuei.

5.1.EBALU.IRIZP.: Nolabaiteko luzerako idatzizko testuen eta testu multimodalen idazketa planifikatzea, kontuan hartuta komunikazio egoera, hartzailea, asmoa eta kanala; zirriborroak idatzi eta berrikustea, berdinen arteko dialogoaren bidez eta kontsultarako tresnen bidez, eta azken testu bat aurkeztea, koherentzia, kohesioa eta erregistro egokia dituen.

5.2.EBALU.IRIZP.: Prozedurak erabiltzea testuak aberasteko, aintzat harturik diskurtsoaren, hizkuntzaren eta estiloaren alderdiak, zehaztasun lexikoarekin eta zuzentasun ortografiko eta gramatikalarekin.

9.KONP.ESPE.: Hizkuntzaren egituraren eta haren erabileren gaineko ezagutza mobilizatzea eta gogoeta egitea gero eta autonomia handiagoarekin hautu linguistikoei eta diskurtsiboei buruz terminologia egokia erabiliz, kontzientzia linguistikoa garatzeko, komunikazio erreperitorioa handitzeko eta trebetasunak hobetzeko, hala ahozko eta idatzizko produkzioarako, nola ulermen eta interpretazio kritikorako.

9.1.EBALU.IRIZP.: Norberaren testuak gero eta autonomia handiagoarekin berrikustea eta hobetzeko proposamenak egitea, eta, horretarako, aldaketak arrazoitzea gogoeta metalinguistikotik eta interlinguistikotik abiatuta eta metahizkuntza espezifikorekin.

10.KONP.ESPE.: Norberaren komunikazio praktikak erabiltzea elkarbizitza demokratikoaren alde, gatazkak elkarriketaren bidez konpontzearen alde eta pertsona guztien eskubide-berdintasunaren alde, hizkuntza ez-diskriminatzailea erabiliz eta agintekeriak baztertuz hitzaren bidez, hizkuntzaren erabilera eraginkorra ez ezik, etikoa eta demokratikoa ere sustatzeko.

10.1.EBALU.IRIZP.: Hizkuntzaren erabilera baztertzailak identifikatu eta alboratzea, baita hitzen bidezko agintekeriak eta hizkuntzaren erabilera manipulatzailak ere, hizkuntzan, testuan eta diskurtsioan erabiltzen diren osagaietatik abiatuta, baita komunikazioaren hitzik gabeko osagaietatik ere.

10.2.EBALU.IRIZP.: Estrategiak erabiltzea gatazkak elkarriketaren bidez konpontzeko eta adostasunak bilatzeko, norberaren, hezkuntzaren eta gizartearen esparruetan.

OINARRIZKO JAKINTZAK

A. HIZKUNTZAK ETA HIZTUNAK

A.1. Norberaren biografia linguistikoa eta ikastetxeko eta herriko hizkuntza aniztasuna aztertzea.

A.2. Espainiako hizkuntzen garapen soziohistorikoa.

B. KOMUNIKAZIOA

B1. TESTUINGURUA: KOMUNIKAZIO EGINTZAREN OSAGIAK

B1.1. Komunikazio egintzaren osagaiak: egoeraren formaltasun-maila eta izaera (publikoa edo pribatua); solaskideen arteko distantzia soziala; komunikazio xedeak eta asmoen interpretazioa; komunikazio kanala eta komunikazioaren hitzik gabeko osagaiak.

B2. DISKURTSO-GENEROAK

B2.1. Oinarrizko testu sekuentziak, arreta berezia jarritz argudio eta azalpenenetan.

B2.2. Testuen ezaugarriak: koherentzia, kohesioa eta egokitasuna.

B2.3. Esparru pertsonalaren berezko diskurtso-generoak: elkarriketa, arreta berezia jarritz solaskidearen irudia mehatxatzen duten hizketa egintzetan (desadostasuna, kexa, agindua, gaitzespena).

B2.4. Hezkuntza esparruaren berezko diskurtso-generoak.

B3. PROZESUAK

B3.1. Ahozko eta idatzizko interakzio informala eta formala: elkarriketako lankidetzak eta hizkuntza kortesia. Entzute aktiboa, asertibitatea eta gatazkak dialogo bidez konpontzea.

B3.2. Ahozkoaren ulermena: testuaren esanahi orokorra eta testuko zatien arteko erlazioa, informazio garrantzitsua hautatu eta gordetzea. Igorlearen asmoa. Hitzeko nahiz hitzik gabeko hizkuntzaren erabilera diskriminatzaileak detektatzea. Testuaren forma eta edukia baloratzea.

B3.3. Ahozkoaren ekoizpen formala: plangintza eta informaziobilaketa, testualizazioa eta berrikuspena. Ikus-entzuleen arabera eta azalpenaren denborara egokitzea. Hitzik gabeko osagaiak. Diskurtsoaren eta hizkuntzaren ezaugarriak ahozketasun formalean. Ahozkoaren deliberazio argudiatua.

B3.5. Idatzizko ekoizpena: plangintza, testualizazioa, idazketa, berrikuspena eta edizioa zenbait euskarritan. Zuzentasun gramatikala eta ortografikoa. Egokitasun lexikoa. Idaztea pentsamendua antolatzeke: oharak hartzea, eskemak, kontzeptu mapak, definizioak, laburpenak, etab.

B4. OSAGAI LINGUISTIKOAK EZAGUTZEA ETA DISKURTSOAN ERABILTZEA

B4.2. Baliabide linguistikoak erregistroa komunikazio egoerara egokitzeko.

B4.3. Oinarrizko azalpen prozedurak: aposizioa eta erlatibozko perpausak.

B4.4. Kohesio mekanismoak. Testulokailu banatzaileak, ordenazkoak, kontrastezkoak, azalpenezkoak, kausazkoak, ondoriozkoak, baldintzazkoak eta hipotesizkoak. Barne erreferentziako mekanismoak, mekanismo gramatikalak eta lexikoak (esanahi abstraktuko hiperonimoak eta nominalizazioak).

B4.5. Aditz formak koherentziaz erabiltzea testuetan. Aditz denboren korrelazioa perpausak koordinatzean eta mendeko perpausak sortzean, eta kontatutako diskurtsoan.

B4.6. Zuzentasun linguistikoa eta testuen berrikuspen ortografikoa eta gramatikala. Hiztegiak, kontsultarako eskuliburuak eta zuzentzaile ortografikoak erabiltzea, euskarri analogikoan nahiz digitalean.

B4.7. Puntuazioaren oinarrizko zeinuak, testu idatzia antolatzeke mekanismo gisa. Esanahiarekin duten harremana.

D. HIZKUNTZARI BURUZKO HAUSNARKETA

D.1. Ahozko hizkuntzaren eta idatzizkoaren arteko diferentzia nagusiak eta intersekzioak, alderdi sintaktikoak, lexikoak eta pragmatikoak aintzat hartuta.

ZERUERTZ

Jardueraren deskribapena

1. FASEA. SARRERA (IRAKASLEEN ALDETIK)

Migrazioaren gaia aurkeztea, eta ikasleak motibatzea kultura-aniztasunaren garrantziaz eta honek hizkuntzetan eta literaturan duen eraginaz, hausnartzera.

- Horretarako, irakasleak *DBHko ikasleekin kulturartean hezteko eta sentsibilizatzeko gida didaktikoan* oinarritu ahal izango dira ezagutza transferitzeko. Gida hori Zeruertz-eko taldeak egin zuen, ele bitan (gaztelaniaz eta euskaraz), 2022ko edizioan.

2. FASEA. IKASLEAK ELKARRIZKETARAKO PRESTATZEA

Fase honetan, irakasleek egin beharreko jarduera sartu beharko diete ikasleei; hau da, elkarrizketa bat egin beharko diete migratutako pertsonari. Ikasleek inguruko pertsona migratu bat elkarrizketatu beharko dute, guri dagokigun gaiari buruz, literaturari buruz, alegia.

Elkarrizketa prestatzeko eta munduko herrialdeetan dagoen kultura-aniztasunari buruzko testuinguru teoriko bat sortzeko, ikasleek literatura-adierazpena ikertu beharko dute hainbat herrialdeetan, oro har, eta elkarrizketatutako pertsona migratuaren jatorrizko herrialdean, bereziki. Ekintza horrek aukera emango dio ikasleari irekitasun-posizio batean jartzeko, jakin-min-egoera bat sustatzeko, hurrengo zeregina errazteko, hau da, elkarrizketan adierazitako galderak egiteko.

3. FASEA. ELKARRIZKETA PERSONA MIGRATU BATI

Eskuratutako ezagutzatik abiatuta, ikasleek galdera-gidoi bat prestatu beharko dute elkarrizketa zuzentzeko. Aurkezpenaz, migratutako pertsonaren sarrera gisa, eta agurraz gain, elkarrizketatuari egindako ekarpena eskertzeko, elkarrizketaren gorputzean kulturartekotasunarekin eta literaturarekin lotutako galderak izango dira.

Ondoren, elkarrizketa hau egiteko laguntza eta adibide gisa, galderen zerrenda bat eskaintzen da [1. eranskinean](#), ikasleek, edozein ikasturtetan daudela ere, beren interesa eta lehentasuna kontuan hartuta, elkarrizketa gidatzeko orientabide bat aukeratu ahal izan dezaten.

4. FASEA. ELKARRIZKETAREN TRANSKRIPZIOA ETA HAUSNARKETA-EZTABAIDA IKASGELAN

Elkarrizketa egin ondoren, hau, gaztelaniaz transkribatuko da, atazari buruzko ebaluazioa ahalbidetzeko.

Era berean, interesgarria izan liteke ikasgelan espazio bat bilatzea, esperientzia horien eta ikasleen arteko elkarrizketen ondoriozko pertzepzioen trukea sustatzeko, gaztelaniazko talde-eztabaida baten bitartez. Espazio honetan kulturartekotasunari, hizkuntzei eta literaturari buruz, bai eta horrek gizartean, oro har, eta nortasun pertsonalean, bereziki, duen eraginari buruz ere; era berean, jarduera hori gauzatzeak ikasleengan izan duen eragina landuko da.

ZERUERTZ

Baliabideak eta materialak

BEHARREZKO BALIAKIDEAK

- Interneterako sarbidea eta ikerketa-materiala (irakasleek baloratu beharrekoa).
- Elkarriketak grabatzeko gailu elektronikoa, beharrezkoa bada, elkarriketaren transkripzioa errazteko.

IRAKASLEENTZAKO MATERIAL GEHIGARRIAK

- [Aula Intercultural](#)
- [Ministerio de Educación y Formación Profesional](#)

ZERUERTZ

---

1. eranskina. Eredugaldere zerrenda

1. Zer esan nahi du literaturak zuretzat eta nola lotzen duzu zure jatorrizko kulturarekin?
2. Zure kulturaren zer alderdi edo elementu gustatuko litzaizuke gehien islatzea irakurtzen duzun literaturan?
3. Zer garrantzi du literaturak zure jatorrizko kulturaren?
4. Zer desberdintasun edo antzekotasun aurkitzen dituzu zure kulturako literaturaren eta ezagutzen dituzun edo interesatzen zaizkizun beste kultura batzuetako literaturaren artean?
5. Literaturaren zer alderdik laguntzen dizute zure kulturarekin edo beste kultura batzuekin konektatzen?
6. Zure kulturako zein autorek edo literatura-lanek markatu edo eragin zaituzte irakurle gisa?
7. Zer baloratzen edo estimatzen duzu beste kultura edo herrialde batzuetako literaturaz?
8. Zer literatura mota ezagutu edo arakatu nahiko zenuke?
9. Zure ustez, zer zeregin du literaturak integrazioan eta kulturen arteko bizikidetzan?
10. Ezagutzen al duzu kultura-aniztasuna sustatzen duen literatura-jarduerarik edo -ekimenik?
11. Zure ustez, zer erronka edo proposamen daude kulturarteko literatura sustatzeko?
12. Zer iradokizun edo gomendio egingo zenituzke migratutako pertsonen literaturan duten sarbidea edo parte-hartzea hobetzeko?
13. Zer mezu edo gogoeta partekatu nahiko zenuke literaturari eta migrazioari buruz?

ZERUERTZ

